UUTISET

Keski-Suomessa ajatellaan laajemminkin, että hänet halutaan pitää kotimaassa. **KANSANEDUSTAJA KAUKO TUUPAINEN TIMO SOINISTA**

Sote-uudistuksen vaikeat kysymykset sälytetään kuntien niskaan

Hallituksen tavoitteena oli kaksiportainen hallintomalli, mutta nyt kunnille annetaan useita vaihtoehtoja yhteistyöhön ja tasoja tulee ainakin neljä.

TROND H. TROSDAHL/LEHTIKUVA

Asioita on vileä paljon auki ja ratkaisujen perustuslaillisuus tutkitaan, osastopäällikkö Kirsi Paasikoski ja peruspalveluministeri Susanna Huovinen sanoivat torstaina. Kunnille annetaan tai sälytetään vastuuta sote-lain muotoilusta - näkökulmasta riippuen.

Hallitus vastaanotti torstaina jälleen yhden sosiaali- ja terveysuudistusta (sote) pohtineen työryhmän tuotoksen. Sen linjaukset olivat pitkälti samoja, kuin kokoomuksen **Petteri Orpon** ja muiden eduskuntaryhmien puheenjohtajien huhtikuussa vetämät viivat.

Lopputulos ei ole vieläkään valmis. ”Isoja asioita on auki”, peruspalveluministeri **Susanna Huovinen** (sd.) myönsi.

Näyttää siltä, että kuntien ja ”jonkun muun” toivotaan nyt ratkovan niitä.

Kuntien tulee miettiä paitsi sopivia sote-alueita eli käytännössä kuntarajoja myös muun muassa henkilöstön asemaa ja omaisuuden siirtoja. Auki on esimerkiksi se, omistaako yliopistosairaalat jatkossa vastuukunta vai mennäänkö kuntayhtymämallilla.

Myös palvelujen rahoitusta eli kuntien osuuksia mietitään tarkemmin vasta jatkossa.

Karttojakaan ei työryhmältä tullut, vaikka sote-alueiden määräksi ilmoitettiin sama kuin aiemmin, 20–30.

”Perustuslaki tutkitaan”

Myös eduskunnan perustuslakivaliokunnalle sälytetään töitä. Vastuukuntamalli on mukana linjauksessa edelleen, vaikka kysymys maksu- ja päätösvastuusta tiedetään vaikeaksi.

”Valiokunta ei ottanut siihen kantaa, vaikka olisimme toivoneet. Kun emme tiedä kantaa, työ etenee tehtyjen linjausten mukaan”, Huovinen sanoi.

”Kun kysymys on nyt herätetty voimakkaasti, siihen täytyy kiinnittää erityistä huomiota.”

Huovisen mielestä kuntien itsehallintoa on korostettu keskusteluissa liikaa.

”Ihan yhtä tärkeää kuin kuntien itsehallinto on myös kansalaisten oikeus palveluihin. Tämä ei ole laatikkoleikki eikä meillä täällä Helsingissä ole kristallipalloa, vaan peräänkuulutan kuntien omaa vastuuta katsoa väestö- ja sairastavuusennusteitaan.”

Lausunnot lokakuussa

Kaikista puutteista huolimatta väliraportti lähtee nyt lausuntokierrokselle ja palautteen takaraja on 11. lokakuuta. Kuntien ohella väliraporttiin toivotaan muun muassa henkilöstön ja potilasjärjestöjen näkemyksiä.

Loppuraportti eli hallituksen esitys valmistuu joulukuussa, lakiesitys annetaan eduskunnalle maalis–huhtikuussa 2014 ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015.

Metropolialueen oma selvitys laaditaan lokakuun loppuun mennessä.

Ministeri luonnehti annettua aikataulua hyvin kireäksi.

Keskiviikkona eduskunnassa hyväksytyn kuntarakennelain mukaan kunnilla on puoli vuotta aikaa muuttaa yhdistymissuunnitelmiaan sen jälkeen, kun sote-laki on hyväksytty.

Välillistä päättämistä

Mitä uudessa raportissa sitten linjattiin? Paljon samaa kuin Orpon paperissa.

Alle 20 000 asukkaan kunta ei saa järjestää sote-palveluita itse, vaan sen tulee kuulua joko sote-alueeseen tai perustason alueeseen.

Sote-alue tarkoittaa aluetta, joka järjestää alueelleen palvelut perustasosta erikoissairaanhoitoon. Sen ytimenä on vastuukunta eli yli 50 000 asukkaan kunta, joka on yleensä maakunnan keskuskaupunki.

Perustason alue taas tarkoittaa aluetta, jossa peruspalvelut voi järjestää yli 20 000 asukkaan kunta. Kuntakoon on oltava tämä jo nyt ja kunnan pitää sovittaa muut palvelunsa yhteen vastuukunnan kanssa.

20 000–50 000 asukkaan kunta saa järjestää peruspalvelut omille asukkailleen, mutta senkin tulee kuulua muissa palveluissa sote-alueeseen.

Pienelläkin kunnalla säilyy silti rahoitusvastuu. Perusteluna oli, että uuden valtionosuusuudistuksen jälkeenkin rahat maksetaan kunnille.

Pieni kunta saa edustajansa perustason yhteiseen toimielimeen, mutta sote-alueen elimessä perustason kunnilla on yhteinen edustus ei demokratia on välillistä. Tämä pitää tutkia perustuslain näkökulmasta, sanoi väliraportin valmistelusta vastannut osastopäällikkö **Kirsi Paasikoski**. Hän myönsi, että päätöksentekomallia on hankala selittää.

Kaiken yläpuolella toimisi viisi yliopistotasoista erityisvastuualuetta ervaa, jotka voisivat myös erikoistua tehtävissään.

”Rakenteita muuttamalla pyritään turvaamaan riittävät peruspalvelut asuinpaikasta riippumatta. Uudistus on välttämätön, enkä en ole tavannut yhtään kuntapäättäjää, jonka mielestä sitä ei tarvittaisi”, Huovinen sanoi.

EIJA MANSIKKAMÄKI

PÄIVÄN KYSYMYS

Mikä on pallosalama?

Ukkospilvi on kuuropilven kehittyneempi muoto, jossa sähköistyminen lopulta purkautuu salamoina. Niitä ovat negatiiviset ja positiiviset maasalamat sekä pilvisalamat.

Mikä on pallosalama, tiedottaja Eija Vallinheimo Ilmatieteen laitokselta?

Monet purkaukset, jotka ovat kiinni jossakin esineessä, esimerkiksi sähköpylväässä tai pistorasiassa, saattavat näyttää pallomaisilta. Pallosalamoita ne eivät kuitenkaan ole.

Pallosalama on ilmiö, joka liikkuu hitaasti ja valaisee suunnilleen kuten voimakas hehkulamppu. Se voi hävitä paukahtaen tai äänettömästi eikä aiheuta merkittäviä tuhoja kuten varsinainen salama.

Mitä pitää tehdä, jos pallosalama tulee sisälle?

Havaintojen mukaan pallosalama leijuu ilmassa vapaasti useita sekunteja, liikkuen hyvinkin hitaasti, mutta kohdatessaan esimerkiksi lattian, saattaa se kimpoilla siitä useita kertoja.

Pallosalaman liike on niin hidasta, että tarkkaavainen ihminen ehtii väistää sen alta pois. Jos näkee pallosalaman tulevan kohti, kannattaa väistää. Ihmisen liikkeen ei pitäisi vaikuttaa pallosalaman liikkeisiin.

Pallosalama ei vedä vaaralisuudessaan vertoja varsinaiselle salamalle. Koskemaan salamaa ei kuitenkaan pidä mennä, sillä siinä saattavat sormet palaa.

MAIJA ALA-SIURUA

Kuntien liitosselvitykset liikkeelle

Eduskunta hyväksyi keskiviikkona uuden kuntarakennelain, joka velvoittaa kunnat laittamaan liitosselvityksensä liikkeelle.

Laki tulee voimaan maanantaina ja velvoittaa kunnat tutkimaan liitosmahdollisuutta toisen kunnan kanssa. Selvityskumppani on nimettävä marraskuun loppuun mennessä ja selvitykset tehtävä ensi heinäkuussa.

Keskusta ja perussuomalaiset vastustivat uutta lakia ankarasti, mutta oppositio hävisi taistelun äänin 96–63. Ei olisi auttanut, vaikka opposition poissa olleet 13 ehdokasta olisivat olleet paikalla.

Juhannuksen jälkeisestä ainoasta istunnosta ennen kesätaukoa oli poissa kaikkiaan 30 edustajaa, äänestyksestä 40.

Uuteen lakiin tuli mutkia matkaan, sillä oikeuskansleri edellytti huhtikuussa, että kuntien tulee tietää myös samanaikaisesti valmistellun sosiaali- ja terveysuudistuksen (sote) ennen kuin ne alkavat miettiä kuntaliitoksia.

Hallitukselle tuli kiire, mutta se sai eduskuntaryhmien johtajat tekemään peruslinjauksia toukokuussa ja niitä täsmennettiin eilen torstaina. Edelleen myös hallituspuolueiden piirissä pidetään mahdollisena, että uudistusten takaraja venyy.

Eduskunnan puhemies **Eero Heinäluoma** (sd.) olisi toivonut, että hallitus olisi ottanut opposition mukaan kuntauudistukseen. Perusteluna oli välien kiristyminen ja kuntalaisten kärsiminen.

Pääministeri **Jyrki Katainen** (kok.) sanoi Ylelle, että yhteistyöhön ei ole aikaa tai palvelut kärsivät.

Katainen ei käräjille

Samassa istunnossa eduskunta päätti yksimielisesti olla nostamatta syytettä pääministeri Kataista vastaan.

Jo perustuslakivaliokunta katsoi, ettei Katainen ollut menetellyt lainvastaisesti tilatessaan kilpailuttamatta kalliin tutkimustyön filosofi **Pekka Himaselta**.

EIJA MANSIKKAMÄKI

UUTISTAUSTA

Kaikkea ei voi saada edes Timo Soini

Kaikkea ei voi saada, joten perussuomalaisten puheenjohtaja **Timo Soini** kertoo viikonlopun puoluekokouksessa, tavoitteleeko hän paikkaa pääministerinä vai europopulistien johtajana.

Jos Soini päättää lähteä ehdolle eurovaaleihin, hän vetää mukanaan Euroopan parlamenttiin kaksi tai kolme perussuomalaista. Soinin suosio nostaa puolueen suosiota koko maassa, mistä on hyötyä vielä seuraavissa vaaleissa 2015.

Eurooppa houkuttaa Soinia, sillä eurokriittinen populistiliike etsii johtohahmoa. Siihen postiin Soini olisi europarlamentaarikkona vahva ehdokas.

Jos Soini päättää lähteä Eurooppaan, on puolueen välittömästi aloitettava uusien keskushenkilöiden etsiminen ja katkaistava napanuora Soiniin, sillä siinä tapauksessa hän ei ole uskottava vaaliveturi eduskuntavaaleissa.

Soini on nimittäin pyhästi luvannut olevansa koko kauden Euroopan parlamentissa, jos sinne lähtee. Eikä siten olisi ehdokkaana eduskuntavaaleissa.

Soini jatkaa puheenjohtajana

Toinen vaihtoehto on, että puolue ryntää täyttä häkää vuoden 2015 eduskuntavaaleihin, tavoittelee jytkyn jatkoa ja alkaa valmistautua hallitusvastuuseen.

Siinä tapauksessa Soini on ehdolla pääministeriksi. Hänen seuraajansa etsiminen lykkäytyy, sillä niin kauan kuin Soini on puheenjohtaja, puolueen linja ja vaalityön kärki kiteytyvät häneen.

Oppositiopolitiikkakin voi olla mukavaa, sillä nykyiset valttikortit säilyvät eduskuntavaaleihin saakka. Euron kriisi tuskin ratkeaa ja kuntauudistus on valmis aikaisintaan juuri ennen eduskuntavaaleja.

Tosin euron ja kuntauudistuksen kritisoiminen voivat olla Soinin perillisille helppoja aiheita eduskuntavaaleihin. Asiat ovat äänestäjille tuttuja, joten kovan melun pitäminen riittää.

Kävi kummin vain, Soini haluaa jatkaa puheenjohtajana ainakin vuoteen 2015 saakka.

Puoluesihteeriksi on tunkua

Puolue on siis risteyksessä. Odotetaanko Soinin päätöstä pelonsekaisin tuntein, kansanedustaja **Kauko Tuupainen**?

”Ehkä niin voi sanoa. Itse toivon, että hän ei lähde Eurooppaan. Keski-Suomessa ajatellaan laajemminkin, että hänet halutaan pitää kotimaassa”, jyväskyläläinen Tuupainen sanoo.

Viikonlopun puoluekokous keskittyy Soinin päätökseen ja henkilövalintoihin. Puoluesihteeri **Ossi Sandvik** luopuu ja paikasta kisaa kymmenen ehdokasta.

Varapuheenjohtajista haluaisivat jatkaa **Hanna Mäntylä** ja **Juho Eerola**. Lisäksi kolmesta varapuheenjohtajan paikasta kilpailee yksitoista muuta ehdokasta.

Keskusta porskuttaa ohi suosiossa

Puolueelle Soinin ja henkilövalintojen saama huomio käy hyvin. Se vie huomiota pois kannatuksen laskusta ja epäonnistuneesta oppositiopolitiikasta. Keskusta on porhaltanut ohi sekä suosiossa että politiikan onnistumisessa.

Helsingin Sanomien juhannuksen alla julkaisemassa mielipidemittauksessa perussuomalaiset oli pudonnut kolmanneksi suurimmaksi puolueeksi. HS:n kyselyssä perussuomalaiset sai politiikastaan yhtä hyvän arvosanan kuin hallituspuolueet.

Soinin jälkeiseen aikaan valmistautumista ovat auttaneet kansanedustajien vastuulliset tehtävät eduskunnassa. Eduskuntavaaleissa 2015 puolueen poliittinen ammattitaito on neljän vuoden eduskuntatyön harjoittelun ansiosta aivan eri tasolla kuin vuonna 2011. Jo nyt kohuja tulee harvemmin, asiaa useammin.

PUOLUEKOKOUS

Puoluejohto uusiutuu

Istuvaa puheenjohtajaa Timo Soinia ei ole kukaan haastanut.

Ehdolla varapuheenjohtajiksi ovat varapuheenjohtaja Hanna Mäntylä ja toinen varapuheenjohtaja Juho Eerola, Ari Jalonen, Osmo Kokko, Lea Mäkipää, Jussi Niinistö, Kaj Turunen, Juha Väätäinen, Terhi Kiemunki, Marko Kulpakko, Aaro Mikkonen, Jaana Sankilampi, Outi Virtanen.

Ehdolla puoluesihteeriksi ovat Pentti Helin, Ari Korhonen, Riikka Slunga-Poutsalo, Niilo Kärki, Jari Lindström, Olli Sademies, Joukamo Kortesalmi, Seppo Huhta, Erkki Valtamäki ja Harri Lindell.

Kokouksessa käsitellään puolueen eurovaaliohjelmaa. Sen rakentaa europarlamentaarikko Sampo Terho.

KARI SALONEN

Timo Soini kertoo Joensuun puoluekokouksen avauspuheessaan lauantaina, lähteekö hän ehdokkaaksi eurovaaleihin.

AIMO VAINIO on MT:n toimittaja.

aimo.vainio@mt1.fi